

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek'in geçen hafta uluslararası yatırımcılara yönelik 2 telekonferansı ve G-20 Zirvesi dönüşü, uluslararası finans merkezlerine yapacağı ziyaretler (roadshow), yurt içi piyasaların istikrara kavuşmasına önemli katkı sağlıyor, sağlayacak. Dolar-TL kurunda 3,05 TL ve 3,0350 TL seviyelerinin aşağı doğru kırılması önemli. Moodys'in 5 Ağustos değerlendirmesini bir kez daha pas geçmesi önemli. FED'in de bu haftaki toplantısında faiz arttırmaması yurt içi piyasaları rahatlatır. Geçen hafta belirttiğim üzere, bu süreçte, Türkiye-ABD ilişkilerindeki artabilecek gerginliği de halen yakından takip etmemiz gerekebilir.

- Geçen hafta, Türk ve dünya siyaseti açısından en inanılmaz olanı başaran Türk halkının iradeli duruşu ile, bastırılan darbe girişiminin yurt içi piyasalar üzerindeki olası etkisinin en düşük düzeyde tutulmaya çalışıldığı bir haftayı geride bıraktık. **'TL'ye sahip çık' çağrısı, Başbakan Yıldırım'ın paylaştığı bir veri olarak, Türk halkı ve iş dünyasının döviz mevduat hesaplarından 8 milyar dolar döviz bozdurmasını sağladı. Aksi durumda, 25 Temmuz ile başlayan bu haftaya, rahatlıkla 3,10 ile 3,20 TL bandına oturmuş bir dolar kuru ile başlayabilirdik. Uzmanlar, 22 Temmuz Cuma gününü 3,0660 TL düzeyinde kapatan ve 25 Temmuz ile başlayan yeni haftaya 3,0713 TL ile başlayan dolar kurunda, bugünden başlayarak, 3,05 TL ve sonrasında 3,0350 TL bandının kırılmasının önemine işaret etmekte.** **Bu sabah, Uzak Doğu borsalarından başlayarak, 3,0540 TL ile 3,0775 TL arasında dalgalanmış bir dolar kuru söz konusu. Gün içinde 3,05 TL'yi kırmayı deneyip, denemeyeceğini birlikte göreceğiz.**
- Kritik bir ABD Merkez Bankası (FED), Açık Piyasa Komitesi (FOMC) ve Japon Merkez Bankası (BoJ) faiz ve para politikası karar toplantıları öncesinde, **ABD Doları'nın dünyanın önde gelen paraları karşısında 2 haftadır kazançlarını arttırdığını gözlemlemekteyiz. 4 Temmuz'da 95.65 puan düzeyinde olan, 11 Temmuz'da 96.57 puanı gördükten sonra, 96.08 puana kadar çekilen Dolar Endeksi, 22 Temmuz Cuma gününü 97.47 puandan kapattı ve 25 Temmuz'la başlayan haftaya (bugün) 97.38'den başlamış durumda. Dolar Endeksi'nde 97.72-98.12 puan aralığının kırılması, ABD Dolarının dünyanın önde gelen paraları karşısındaki değer artışının devamı açısından önemli. FOMC'nin 26-27 Temmuz toplantısı, 27 Temmuz'da gelecek olan faiz kararı ve ardından 29**

Temmuz Cuma günü açıklanacak olan ABD'nin 2. Çeyrek büyüme verilerine yönelik ilk tahminler, ABD Doları'nın ağustos ayını daha güçlü bir performans ile geçip geçmeyeceği konusunda gereken ipucunu verecek.

- FED yetkililerinin, ABD ekonomisinin İngilizlerin Brexit kararından çok sınırlı ölçüde etkilendiği ve etkileneceğine yönelik olası açıklamaları ve son 2 haftadır hayli iyi gelen ABD makro ekonomik verilerinin, bu hafta açıklanacak olan verilerle olumlu trendi sürdürmesi halinde, **FOMC'nin 27 Temmuz çarşamba günü vereceği mesajların hayli olumlu olması, FOMC'nin bu toplantıda da faiz artırımı kararı almasa da, eylül veya ekim ayı toplantılarında olası bir faiz artış kararı için güçlü sinyaller verebileceği ihtimalini, bunun doğal sonucu olarak da, ABD Doları'ndaki güçlenmenin devam edeceği yönündeki beklentiyi güçlendiriyor. Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek'in, 2,5-3 saat süren bir telekonferans ile, uluslararası yatırımcılara verdiği kuvvetli mesajlar sonrası, Türkiye'den Çin'e geçerek katıldığı G-20 toplantısı, geçtiğimiz hafta sonu, artık merkez bankaları para politikasında duvara dayanıldığı ve sıranın yapısal reformlar ve maliye politikası adımlarına geldiği yönündeki ortak kararlar noktalandı.** Bu kararın ilk göstergesi olarak da, **Japon Merkez Bankası'nın (BoJ) 28-29 Temmuz toplantısında genişletici para politikasına devam kararı alınsa da, esas bir maliye politikası paketi beklenmekte.** Böyle bir paketin açıklanmamasının ise, hayal kırıklığına yol açacağı vurgulanıyor.
- Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişiminin ardından **borsada işlem gören şirketlerin piyasa değeri 1 haftada 78 milyar lira eridi.** **Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin piyasa değeri 15 Temmuz Cuma günü kapanışta yaklaşık 634 milyar lira olarak gerçekleşirken, bu rakam 22 Temmuz Cuma günü 556 milyar liraya geriledi. Zararın büyük kısmı borsanın piyasa değeri en büyük 20 şirketine yazıldı. Söz konusu 20 şirketteki kayıp 49,9 milyar lirayı bulurken, 18-22 Temmuz haftasında en büyük düşüş Akbank'ta gerçekleşti.** Buna göre 18 Temmuz'da borsa kapanışında piyasa değeri 35 milyar 680 milyon lira olan Akbank, bir haftada 5 milyar 920 milyon liralık erime ile 22 Temmuz'u 29 milyar 760 milyon liralık piyasa değeri ile kapattı. **Akbank gibi iki şirketin daha piyasa değeri 5 milyar liranın üzerinde gerilerken, bunlar kaybı 5 milyar 908 milyon lira olan Koç Holding ile 5 milyar 670 milyon lira civarında olan Garanti Bankası oldu.**
- **Yapı ve Kredi'nin 1 haftalık kaybı yaklaşık 3 milyar 608 milyon lira olurken, Sabancı Holding'inki 3 milyar 591 milyon lira, İş Bankası'ninki 3 milyar 374 milyon lira, Türk Telekom'unki de 2 milyar 520 milyon lira olarak gerçekleşti. Bu dönemde ilk 20'de yer alan şirket listesi de değişti. Buna göre bir şirket listeye girerken, bir şirket de çıktı. 15 Temmuz'da listede yer alan Halkbank, 22 Temmuz'da yerini Coca Cola İçecek'e devretti. Aynı dönemde piyasa değerinde herhangi bir değişim yaşanmayan tek şirket Finansbank oldu.** Önceki hafta piyasa değeri 14 milyar 400 milyon lira olan banka, bu değeri 22 Temmuz Cuma gününe de taşıdı. **Piyasa değeri bakımından önceki**

hafta cuma günü her biri 36 milyar lira bandına dayanan ilk 3 şirket dün kapanışta 30 milyar liranın altına geriledi.

- Geçen hafta, bu düzeyde menfur bir darbe girişiminin yurtiçi piyasalardaki etkisini yönetmek üzere çaba sarf edilirken, 18 Temmuz Pazartesi günü Moody's in Türkiye'nin uluslararası derecelendirme notuna yönelik 'erken' açıklamaları, Türkiye'yi 75 gün ile 180 gün arasında, olası bir not indirimi için izlemeye aldığı yönündeki açıklaması, darbe girişimi sonrasında ilk işlem gününde, darbe girişiminin olduğu saatlerde 3,30 TL'nin bile üstünü görmüş olan dolar kurunu 2,94 TL'nin altına geriletmişken, bir anda 2,98 TL'nin üzerine getirdi ve 20 Temmuz Çarşamba günü, S&P'nin not indirimi ve görünümü negatif yapması ile, dolar-TL kurunda 3,10 TL düzeyinin hemen altında yeni bir rekor seviye yaşadık. Bununla birlikte, gerek diğer bir kuruluş olan Fitch'in daha olumlu yaklaşımı, gerekse de S&P ile Türk Hazinesi arasında bir sözleşme olmaması nedeniyle, profesyoneller S&P'nin hayli aceleye getirilmiş ve 'siyasi amaçlı' olduğu da vurgulanan not indirimi kararını piyasalar üzerindeki etkisini başarabilecekleri kadar gidermeye çalıştılar. Bu noktada, Moody's in, Türkiye'nin uluslararası derecelendirme notu değerlendirmesi için, yıl başında açıkladığı takvime göre, en yakın tarih olarak, 5 Ağustos'taki değerlendirmesi kritik önemde. Neredeyse, son 2 yıldır yaptığı gibi, Moody's bu tarihi de pas geçerek, Türkiye değerlendirmesini nümüzdeki sonbahar sonuna da bırakabilir. 19 Ağustos'ta da Fitch'in değerlendirmesi gelecek. Fitch'in geçtiğimiz hafta sonu, yerel para cinsinden not ayarlaması ise, bir teknik ayarlama olması ve 23 ülkeyi kapsayan bir çalışma olması nedeniyle, piyasaları etkileyecek bir konu olarak not alınmadı.
- Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı Başkanı Arda Ermut, 24 Temmuz pazar günü yaptığı bir değerlendirmede, kredi derecelendirme kuruluşu Moody's'in Türkiye'nin notunu değerlendirmeye alacağına ilişkin açıklamaları konusunda, "Türkiye zaten hak ettiği puanın altında. Darbe girişiminin ekonomimiz üzerinde muhtemel olumsuz etkilerinin gerçekleşmeyeceğinin anlaşılmasından dolayı, Moody's'in ülkemizin kredi notuyla ilgili olumsuz bir karar almayacağını düşünmekteyim." demiş. Moody's'in 2014 Nisan ayında Türkiye ekonomisine ilişkin birtakım kırılmalardan bahsettiğini ve tahvilleri yatırım yapılabilir seviye olarak tanımlanan, "Baa3" ile negatif izlemeye aldığını ifade eden Ermut, "O günden sonra Moody's'in belirtmiş olduğu kırılmalıklar noktasında Türkiye, daha güçlü bir konuma ulaştı." diye konuşmuş.
- Türkiye'nin, G20 ve OECD ülkeleri arasında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'sı (GSYH) en hızlı büyüyen ülkelere biri olduğuna işaret eden Ermut, özellikle 2014 yılının sonu itibarıyla yapısal reform sürecine ivme kazandırıldığını, 'Öncelikli Dönüşüm Eylem Planları ve Hükümet Eylem Planları'nın

hızla hayata geçirildiğini ve netice alınmaya başlandığını hatırlatmış. Yurt içi tasarruf oranının makro ihtiyati tedbirler sayesinde artırıldığını ve Türkiye'yi dış şoklara açık hale getiren cari açığın da istikrarlı bir şekilde düşüş gösterdiğine işaret eden Arda Ermut, Türkiye'yi güvenli bir yatırım limanı olarak gören uluslararası doğrudan yatırımcıların, **2015'in başından bu yana yaklaşık 21 milyar dolar yatırım gerçekleştirdiklerini ve bu yatırımların 13 milyar dolardan fazlasının ülkemizde üretilen ürün ve hizmetleri artıracak şekilde sermaye girişi olarak gerçekleştiğini vurgulamış.** Ermut, **bu tablonun yurt içi piyasalara Türkiye'nin ekonomik, yapısal ve mali gücünün 2014 yılına kıyasla gözle görülür bir ilerleme kaydettiğini gösterdiğinin de altını çizmiş.**

- Ne acıdır, 15 Temmuz Cuma gecesini, 16 Temmuz Cumartesi sabahına bağlayan gece yaşanan bu menfur darbe girişimi öncesinde, **2015 yılının tümünde neredeyse 9 milyar dolarlık bir net sermaye çıkışı yaşamış olan Türkiye'nin yatırım araçları (hisse senedi, devlet tahvili, repo, özel sektör tahvilleri) 2016 yılının ilk çeyreğinde 2.5 milyar doları, 2. çeyrekte de 400 milyon doları aşan bir net sermaye girişine konu olduktan sonra, 1 Temmuz Cuma ile 8 Temmuz Cuma arasında, 130 milyon dolarlık küçük bir çıkışın aksine, 11-15 Temmuz arası, 5 iş gününde 1 milyar 184 milyon dolarlık bir net sermaye girişi yaşamıştı.** Bu gelişme, Borsa İstanbul 100 Endeksi'ne de, Hazine kağıtlarının 2. el faizlerine de olumlu yönde yansımıştı. **Borsa İstanbul 100 Endeksi 15 Temmuz Cuma'dan, 22 Temmuz Cuma gününe 82 bin 825 puandan, 72 bin 802 puana geriler iken, 4 Temmuz'da yüzde 8,53; 15 Temmuz'da da yüzde 8,6 olan gösterge tahvilin 2. el piyasa faizi, 21 Temmuz'da yüzde 9,6'yı dahi gördü** ve 22 Temmuz Cuma'yı yüzde 9,44 ile kapattı. Yeni haftaya 2. el faizler yine yüzde 9,44'den başlıyor.
- **Geçtiğimiz mart ayı sonunda (2016 Mart) 161.8 milyar dolar ile, tarihinin en yüksek düzeyine gelmiş olan Türk bankalarındaki döviz mevduatı toplamı,** Türkiye'ye net sermaye girişinin hızlanması ve buna bağlı olarak, dolar-TL kurunun bir ara 2,80 TL civarını dahi test etmesi ile, önemli miktarda bozdurulmuş; **bununla birlikte, bu kur seviyesinin kalıcı olmadığını düşünen Türk halkı ve işadamlarının geri alımları ile, döviz mevduatı toplamı haziran ayı sonunda yeniden 160 milyar dolara yaklaşmıştı.** **Bilhassa, temmuz ayında hisse senedi piyasasına yabancı sermaye girişinin hızlanması ile, hisse senedindeki yatırım fırsatını değerlendirmek isteyen bir kısım vatandaşımız, 15 Temmuz itibarıyla, 2.2 milyar dolar döviz bozdurarak 157.5 milyar dolara getirmişlerdi döviz mevduatı toplamını.** Bu menfur FETÖ darbe girişiminin sonrasındaki 18-22 Temmuz haftası, **Başbakan Yıldırım'ın ifade ettiği 8 milyar dolar düzeyinde döviz bozdurma kararlılığının verilere nasıl yansdığına da,** yabancı sermayenin ne kadar hisse senedi ve tahvil sattığını da, bir haftalık gecikme ile, gelecek hafta, 1 Ağustos pazartesi günkü raporda paylaşacağız.